

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 1998/26
KARAR NO : 1998/27

ÖZET: 3417 sayılı Yasa uyarınca, işçilerin ücretlerinden tasarrufu teşvik kesintilerini yapıp sağlayacağı katkılarla birlikte banka hesabına yatırmakla yükümlü bulunan özel hukuk tüzel kişisi işverene karşı söz konusu kesinti ve katkıların nemasıyla birlikte tahsili istemiyle açılan davanın, anılan Yasa'nın 7. maddesine göre 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun primlerin tahsiline ilişkin hükümleri çerçevesinde adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Emin Şişman
Davalılar : 1- PÜRSAN Petrol Ürünleri Kimya San.A.Ş.
2- S.S.K. Genel Müdürlüğü
Vekili: Av. Türkan Keskin

O L A Y : Davacı, 9.4.1973 tarihinde davalı Şirkette çalışmaya başlamış ve 1.4.1993 tarihinde Sosyal Sigortalar Kurumundan emekliye ayrılmıştır.

Davacı, işverence ücretlerinden yapılan tasarrufu teşvik kesintileri ve nemalarıyla ilgili olarak, çalıştığı yıllar itibariyle kendisine herhangi bir ödeme yapılmadığı gibi, emekli olduktan sonra tamamının ödenmesi zorunlu olduğu halde bu ödenimin de yapılmadığını ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, ücretlerinden yapılan 15.000.000.- lira tasarrufu teşvik kesintileri ile biriken 15.000.000.- lira neması olmak üzere toplam 30.000.000.- liranın faiziyle birlikte müştereken ve müteselsilen davalılardan tahsiline hükmedilmesi istemiyle 17.5.1996 tarihinde adli yargı yerine alacak davası açmıştır.

KOCAELİ 1. İŞ MAHKEMESİ ; 9.10.1996 gün ve E.1996/95, K.1996/184 sayı ile, Uyuşmazlık Mahkemesinin 12.2.1996 günlü, E.1995/96, K.1996/43 sayılı kararı ile Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin kararlarına göre bu davaya bakma görevinin idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

...../.....

Davacı, bu kez, ücretlerinden yapılan 36.000.000.- lira tasarrufu teşvik kesintisi ile emekli olduğu 1.4.1993 tarihine kadar oluşan 72.000.000.- lira nemasının toplamı 108.000.000.- liranın yasal faiziyle birlikte davalılardan tahsiline hükmedilmesi istemiyle 27.4.1998 tarihinde idari yargı yerine dava açmıştır.

SAKARYA 1. İDARE MAHKEMESİ ; 29.4.1998 gün ve 1998/99-515 sayı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun, idare mahkemelerinde, idari eylem ve işlemlere ilişkin olarak çıkan uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulacağı yolundaki 2. maddesi hükmü karşısında, idari işlem ve eylem niteliğinde olmayan ve davalı şirketçe tesis edilen işleme ilişkin olarak çıkarılan uyuşmazlığın adli yargı yerlerince çözümlenmesinin gerektiği; Uyuşmazlık Mahkemesinin 17.11.1997 gün ve 1997/47-48 sayılı kararının da bu doğrultuda olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar da, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacının 3.6.1998 günlü dilekçesi üzerine, idari yargı dosyası adıgeçen Mahkeme Başkanlığının 23.6.1998 günlü, 1998/99 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiş olup, böylece adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen şekilde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş bulunmaktadır.

- İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün, Mustafa Bumin'in Başkanlığında, Üyeler: O. Hulusi Mustafaoğlu, M. Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr. Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 6.7.1998 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümünün adli yargının görev alanına girdiğine ilişkin sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, emekli olması nedeniyle 3417 sayılı Yasanın 6. maddesi uyarınca davacıya ödenmesi gereken tasarrufu teşvik kesintileri ile işveren katkıları ve bunların nemalarının, yasal faiziyle birlikte, davalılardan tahsiline hükmedilmesi istemiyle açılmıştır.

9.3.1988 tarih ve 3417 sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi Ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanunun "Kapsam" başlıklı 2. maddesi "Bu Kanun hükümleri çerçevesinde;

a) Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre almakta olan kamu görevlileri ile kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kuruluşlarda çalışanların,

b) On ve daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan işçilerin,

c) Kanunları uyarınca sözleşmeli statüde çalışan personelin, Aylık ve ücretlerinden "tasarruf kesintisi" yapılır.

Bu tasarruflara Devlet veya ilgili işverenlerin katkısı sağlanır.

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa tabi olarak çalışanlar gelirlerinin, bu Kanun hükümlerine göre belirlenecek kısmını tasarruf olarak her ay ilgili banka şubesine yatırırılar."; 4. maddesi "Kurumlar bu Kanun hükümleri çerçevesinde çalışanların aylık ve ücretlerinden yapacakları tasarruf kesintisi ile sağlanacak Devlet katkılarını aylık ve ücret ödemesinin yapıldığı ayı takibeden ayın sonuna kadar T.C. Ziraat Bankasında personel adına açtıracakları "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırırılar.

İşverenler işçilerinin ücretlerinden yapacakları tasarruf kesintileri ile sağlayacakları işveren katkılarını tahakkuk ettirerek, ücret ödemesinin yapıldığı ayı takip eden ayın sonuna kadar T.C. Ziraat Bankasında işçileri adına açtıracakları "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırırılar,

1479 sayılı Kanuna tabi olarak çalışanlar 3 üncü madde hükümlerine göre tespit edilecek aylık tasarruf tutarlarını, ait oldukları ayın sonuna kadar, belirlenecek ilgili banka şubelerinde kendi adlarına açtıracakları "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırırılar.

Yapılan katkı ve kesintiler, ilgili bankaya yatırılmasını müteakip, muhtevası Yüksek Planlama Kurulunca tespit edilip her hak sahibine verilecek bir hesap cüzdanına işlenir,

1998/26

(Değişik son fıkra: 30.5.1994-KHK.-533/3 md.; iptal: Anayasa Mahkemesinin 21.7.1994 tarih ve E.1994/66, K.1994/63-2 sayılı Kararı ile; Yeniden düzenleme: 24.11.1994-4046/32 md.) Bu şekilde tahsil edilen paralar tahsilatın yapıldığı ayı takip eden ayın sonuna kadar T.C. Ziraat Bankası Ankara Merkez Şubesinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı adına açılacak "Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı"na yatırılır" hükümlerini taşımakta; 533 sayılı KHK ile değişik şekli Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararı ile iptal edilerek 4046 sayılı Yasanın 33. maddesi ile yeniden düzenlenen 5. maddesinde "Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı 4 üncü maddeye göre açılacak hesapta toplanan paraları, Yüksek Planlama Kurulunca belirlenecek esaslar dahilinde, gayrimenkul alım satımına yönelik yatırımlar hariç olmak üzere, her türlü menkul kıymetler ve verimi yüksek yatırımlara yatırmak suretiyle nemandırır." hükmüne yer verilmekte; 6. maddesinde ise, emeklilik veya ölüm halinde biriken tasarruf kesintileri ile Devlet ve işveren katkılarının, Bağ-Kur kapsamında olanlar bakımından tasarruf tutarları ve Devlet katkılarının, ilgililere veya kanuni mirasçılara neması ile birlikte ödeneceği hükme bağlanmaktadır.

Aynı Yasanın "Ödemelerin zamanında yapılmaması" başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasında, işverenlerin, ücretlerden yapacakları tasarruf kesintileri ile sağlayacakları işveren katkılarını 4 üncü maddede belirtilen süreler içinde ilgililerin banka hesaplarına yatırmamaları halinde, yatırılması gereken miktarların resen veya ilgililerin başvurusu halinde Sosyal Sigortalar Kurumunca 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun primlerin tahsiline ilişkin hükümleri dairesinde tahsil olunarak alınacak gecikme zammı ile birlikte ilgili banka hesabına yatırılacağına; ikinci fıkrasında da, tasarruf tutarlarını süresi içinde ve tam olarak ödemeyen Bağ-Kur sigortalılarının ödemeleri gereken tutarların 1479 sayılı Kanunun primlerin tahsiline ilişkin hükümleri çerçevesinde Bağ-Kur tarafından tahsil olunarak ilgili banka hesabına yatırılacağına işaret edilmektedir.

Anılan hükümlerden, kapsama dahil olan tüm kamu çalışanlarının aylık ve ücretlerinden kurumlarınca yapılacak tasarruf kesintileri ile sağlanacak Devlet katkısının, kapsama giren işyerlerinde çalışan işçilerin ücretlerinden işverence yapılacak tasarruf kesintileri ile işveren katkılarının ve Bağ-Kur kapsamında çalışanların gelirlerinin bu Yasaya göre belirlenecek kısmının, ilgili kurum, işveren veya bağımsız çalışan tarafından T.C. Ziraat Bankasında açılacak "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırılacağı; bu şekilde tahsil olunan paraların, T.C. Ziraat Bankası Ankara Merkez Şubesinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşar-

lığı (= 20.12.1994 tarih ve 4059 sayılı Yasaya göre : Hazine Müsteşarlığı) adına açılacak "Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı"nda toplanacağı; bu hesabın izlenmesinden T.C. Ziraat Bankasının, bu hesaptaki paraların nemalandırılmasından ise Hazine Müsteşarlığının sorumlu tutulduğu; konuya ilişkin uygulama esaslarını belirleme yetkisinin Yüksek Planlama Kuruluna ait olduğu; işverenler veya bağımsız çalışanlar tarafından zamanında ödeme yapılmaması halinde, bu ödemelerin yasal takibi görevinin, Sosyal Sigortalar Kurumu ile BAĞ-KUR'a verildiği anlaşılmaktadır.

Anılan Yasanın 6. maddesine göre, emeklilik veya ölüm halinde Banka tarafından ilgililere zorunlu olarak yapılması öngörülen ödemenin gerçekleşebilmesi için, 4. maddede belirtilen yasal yükümlülüğün kurum, işveren veya bağımsız çalışan tarafından zamanında yerine getirilmiş olması gerekmekte; ancak, bu yasal yükümlülüğünü yerine getirmeyenin kamu tüzel kişisi veya özel hukuk tüzel kişisi olması hallerine göre, ilgililerin haklarını aramaları bakımından farklı bir durum ortaya çıkmaktadır.

Şöyleki; çalışanların serbest irade ve insiyatifi olmaksızın tasarrufa teşvik edilmeleri ve bu tasarrufların kamusal usul ve esaslarla değerlendirilmesi suretiyle bir kamu hizmetini düzenleyen ve bu nedenle de kamu hukuku alanına ilişkin olduğu kuşkusuz bulunan 3417 sayılı Yasanın, yükümlü tuttuğu kamu kurum ve kuruluşlarınca 4. maddedeki bu yükümlülüğün zamanında veya hiç yerine getirilmemesi halinde: Yasa ile bağlı yetki olarak düzenlenen yasal yükümlülüğün yerine getirilmemesi şeklindeki olumsuz idari tasarruf nedeniyle doğan zararların giderilmesi için, kapsama dahil tüm kamu çalışanları tarafından, ilgili idareye karşı açılacak tam yargı davalarının yargısal denetiminin idari yargı yerince yapılacağı tartışmasızdır. Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin 17.3.1996 tarih ve 22583 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 12.2.1996 günlü, E.1995/96, K.1996/43 sayılı kararı da bu doğrultudadır.

Buna karşılık, yasakoyucu, aynı yasal yükümlülüğün bir özel hukuk tüzel kişisi olan işveren veya bağımsız çalışan tarafından yerine getirilmemesi halini 7. madde ile özel olarak düzenlemiş ve yükümlülüğünü yerine getirmeyene göre ilgili bulunan sosyal güvenlik kurumuna, resen veya ilgilinin başvurusu üzerine yasal takibe geçme görevini vermiştir.

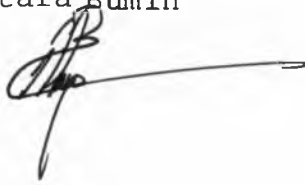
Sözü edilen 7. madde hükmünde, yasal takibin, işverenler hakkında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun; bağımsız çalışanlar hakkında ise, 1479 sayılı Esnaf Ve Sanatkarlar Ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun, primlerin tahsiline ilişkin hükümleri çerçevesinde yapılacağı öngörülmüştür.

Belirtilen duruma göre ve olayda, anılan Yasanın 4. maddesindeki yasal yükümlülüğün idarece yerine getirilmemesi şeklinde bir idari tasarruf olmadığı gibi, ortada böyle bir idari tasarruf nedeniyle idareye karşı açılmış bir davanın da bulunmaması karşısında, S.S.K. emeklisi olan davacıya 6. madde uyarınca ödeme yapılmaması üzerine, sözkonusu 4. maddeye göre yasal yükümlülüğü bulunan özel hukuk tüzel kişisi olan işverene karşı ve bu işverenin yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde hakkında yasal takibe geçme görevi verilen ilgili sosyal güvenlik kurumu da hasım gösterilmek suretiyle, tasarrufu teşvik kesintileri ve işveren katkıları ile nemalarının yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle açılan davanın, anılan Yasanın 7. maddesi gereğince, sigorta mevzuatının primlerin tahsiline ilişkin hükümleri dairesinde adli yargı yerince çözümlenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

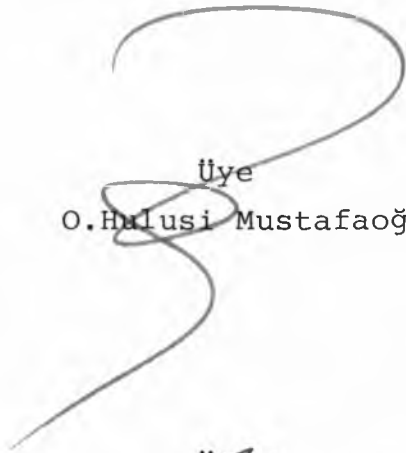
Açıklanan nedenlerle, Kocaeli 1. İş Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Kocaeli 1. İş Mahkemesinin 9.10.1996 günlü, E.1996/95, K.1996/184 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 6.7.1998 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

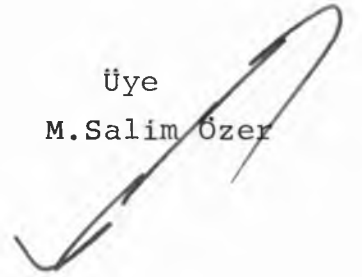
Başkan
Mustafa Bumin

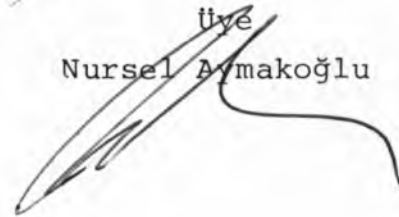
Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
M.Salim Özer

Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Dr.Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

R